

2 Opzet en ambitie

Dit *Energieakkoord voor duurzame groei* wil een krachtige impuls geven aan de economie en het mogelijk maken om grote stappen te zetten richting een energievoorziening die in 2050 volledig klimaatneutraal is⁵. Partijen zetten zich in dit verband in om de volgende doelen te realiseren:

- Een besparing van het finale energieverbruik met gemiddeld 1,5 procent per jaar.
- 100 PJ aan besparing in het finale energieverbruik van Nederland per 2020.
- Een toename van het aandeel van hernieuwbare energie-opwekking (nu 4 procent) naar 14 procent in 2020.
- Een verdere stijging van dit aandeel naar 16 procent in 2023.
- Ten minste 15.000 banen, voor een belangrijk deel in de eerstkomende jaren te creëren.

Het akkoord is gericht op versterking van de economische structuur en zal de komende jaren miljarden aan investeringen losmaken in alle sectoren van onze samenleving. Dit levert vele duizenden banen op, versterkt de concurrentiekracht van vele bedrijven en stelt hen in staat hun kennis, innovaties en vakmanschap in binnen- en buitenland te gelde te maken. Daarmee draagt het akkoord bij aan het herstel van de economische crisis, vooral in de bouw, en aan langdurige investeringszekerheid voor bedrijven die investeren in duurzame energie.

⁵ Zie voor de achtergrond van dit akkoord: SER (2012) *Advies Naar een Energieakkoord voor duurzame groei*, nr. 12/07.

Dit akkoord streeft naar duurzame groei. Dat vraagt om een goede balans tussen betrouwbaarheid, duurzaamheid en betaalbaarheid van energie. (Her)investeringen in energie-efficiëntere producten, productietechnieken en hernieuwbare energie zijn van essentieel belang om de ambities van dit akkoord te verwezenlijken. De Nederlandse economie kent in vergelijking met andere Europese landen een groot aandeel energie-intensieve industrie. Door recente ontwikkelingen rond de winning van (schalie)gas kent Europa, in vergelijking met de VS en het Midden-Oosten, relatief hoge energie- en grondstofprijzen. Daardoor zijn internationaal concurrerende bedrijven zich nog meer dan voorheen bewust van het belang van een efficiënt gebruik en het duurzaam opwekken van energie. Dit akkoord draagt ook bij aan een goed investeringsklimaat voor de energie-intensieve industrie met de ambitie om qua energie-efficiëntie tot de wereldtop te behoren.

Door een slimme aanpak die volop inzet op innovatie biedt dit akkoord Nederland ook nieuwe kansen om te profiteren van de groeiende wereldmarkt voor schone technologieën. Ons land bezit veel kennis, maar maakt die onvoldoende te gelde. Een sterke thuismarkt die de vraag aanjaagt, kan als springplank fungeren voor wereldwijde afzet. Hiermee kunnen comparatieve voordelen van Nederland worden versterkt; dat is belangrijk voor toekomstige economische ontwikkeling en werkgelegenheid, ook in het midden- en kleinbedrijf.

Dit Energieakkoord biedt handelingsperspectieven aan bedrijven maar ook aan burgers.

Het maakt nieuwe vormen van financiering mogelijk om ervoor te zorgen dat voldoende investeringskapitaal beschikbaar is. Bovendien zullen de energielasten voor burgers en bedrijven door dit akkoord minder stijgen dan in het Regeerakkoord was voorzien. Door fors in te zetten op energiebesparing en een slimme uitrol van hernieuwbare energie worden de energiekosten voor burgers en bedrijven beheersbaar gehouden. Daarbij moet worden bedacht dat de energierekening van een gemiddeld huishouden 5 tot 6 procent van het huishoudinkomen bedraagt (voor huishoudens met een laag inkomen ligt het percentage nog hoger).

Burgers en bedrijven worden ondersteund bij het nemen van maatregelen om woningen energiezuinig te maken en zelf energie op te wekken, waardoor ze hun energierekening kunnen verlagen. Deze ontwikkeling is al gaande. Steeds meer mensen nemen het initiatief om zelf energie te produceren, alleen of met anderen, in een coöperatie. Ons land telt inmiddels zo'n 300 coöperaties ('energieke samenleving'). Het akkoord streeft er ook naar deze beweging ruim baan te geven.

Op deze manier vindt het akkoord een balans tussen de energietransitie met de route naar een volledig duurzame energievoorziening in 2050 en de verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven om daarin stappen te zetten aan de ene kant, en aan de andere kant een begrenzing van lastenontwikkeling, in een periode dat economische herstel nog moeizaam is.

Om de ambities op het vlak van hernieuwbare energie te kunnen waarmaken is het cruciaal om tijdig diverse niet-financiële belemmeringen aan te pakken. Partijen stellen vast dat de rijksoverheid daartoe trajecten in gang heeft gezet en willen daaraan volgend op dit akkoord ook een bijdrage leveren.

De energievoorziening in Nederland is sterk internationaal verknoopt, met Europa en de wereld. De partijen hebben een open oog voor die internationale context, voor relevante ontwikkelingen in de internationale energievoorziening en voor de mogelijkheden die Europese kaders bieden om duurzame groei te realiseren. De aanpak van klimaatverandering is bij uitstek een internationaal vraagstuk. Dit energieakkoord omvat ook een aantal initiatieven die gezamenlijk in Europees verband moeten worden genomen (zoals de versterking van het Europees systeem voor emissiehandel, ETS).

Het akkoord is het resultaat van een half jaar intensief overleg aan verschillende tafels tussen werkgevers, vakbeweging, natuur- en milieuorganisaties, overheid en maatschappelijke organisaties en financiële instellingen. Ruim veertig belangenorganisaties hebben zich ingespannen om de wissels om te zetten naar een verduurzaming van onze energievoorziening en economie, in lijn met de kabinetsinzet. Ook vele tientallen wetenschappers, ondernemers, politici en andere betrokken Nederlanders hebben aan dit akkoord bijgedragen met hun visies en inzichten. Zij hebben dat gedaan tijdens de bijeenkomsten die in het land zijn gehouden, via brainstorms en expertmeetings in het SER-gebouw, via de online-consultaties door (Jong) Nederland Krijgt Nieuwe Energie, via ingezonden brieven of in verdiepende gesprekken. Het is duidelijk dat er op dit moment veel ‘energie’ in de samenleving aanwezig is om – ondanks de moeilijke economische situatie – grote stappen te zetten. Het akkoord vormt daarmee een bundeling van de krachten van al deze betrokken Nederlanders.

Dit Energieakkoord wil voorzien in de sterke behoefte die juist op dit terrein bestaat aan langjarig consistent, samenhangend en breed gedragen beleid. De verduurzaming van de energievoorziening en economie is immers een proces van vele jaren; het gaat gepaard met grote investeringen door burgers en bedrijven. Door de lange terugverdientijden zijn continuïteit en consistentie van beleid cruciaal voor de investeringsbereidheid.

Met dit Energieakkoord voor duurzame groei leggen de betrokken partijen een stevige basis voor dit langjarige transitieproces. Dit akkoord vormt het startschot voor een marsroute naar een meer duurzame energievoorziening en een meer duurzaam energieverbruik, op een slimme manier die bijdraagt aan groei, concurrentiekracht en werkgelegenheid. Met het akkoord leggen zij hun betrokkenheid vast op de doelstellingen, de aangegeven maatregelen, en de bijbehorende borging. Verduurzaming van de economie en de energievoorziening is een inspanning die iedereen raakt. Een breed maatschappelijk draagvlak maakt het mogelijk de baten en lasten van de noodzakelijke transformatieprocessen gezamenlijk te dragen en eerlijk te delen.

De bij dit akkoord betrokken partijen spreken met het akkoord dan ook onomwonden uit dat zij gezamenlijk op deze weg verder willen gaan, in het volle bewustzijn dat ook de komende jaren nog de nodige uitdagingen wachten. Dat is dan ook de essentie van dit Energieakkoord voor duurzame groei: een pakket van afspraken om nu zo voortvarend mogelijk aan de slag te gaan, ieder in zijn eigen verantwoordelijkheid, maar gekoppeld aan de overeenstemming om aanvullingen en bijstellingen die nodig zullen blijken om de doelstellingen daadwerkelijk te bereiken, gaandeweg en gezamenlijk vorm te geven.

Goede borging van afspraken en governance van het akkoord is cruciaal voor continuïteit en draagvlak. Het begint met het ter hand nemen van de vele acties en procesafspraken die partijen in dit kader hebben gemaakt. Het borgen van deze afspraken en het goed monitoren van de voortgang hiervan, inclusief het incorporeren van leereffecten, is essentieel voor de effectiviteit van het akkoord.

Op de in dit Energieakkoord afgesproken maatregelen zijn bestaande wettelijke kaders vanzelfsprekend van toepassing. Ondernemingen zijn zelf primair verantwoordelijk voor toetsing van hun afspraken aan de Mededingingswet. Overheden zijn zelf primair verantwoordelijk voor toetsing van hun afspraken aan de Wet Markt en Overheid. Onverlet de afspraken in dit akkoord blijven consumenten vrij in hun keuze van leverancier.

Partijen richten hun ambities op de volgende tien pijlers (die in hoofdstuk 1 kort zijn samengevat):

Pijler	Thema	Tafel	Hoofdstuk
1	Energiebesparing in de gebouwde omgeving	1	H3.1; H3.2
1	Energiebesparing in de industrie, de agrarische sector en het bedrijfsleven	2	H3.1; H3.3
2	Opschalen van hernieuwbare energieopwekking	2	H4
3	Stimuleren van decentrale duurzame energie	1	H5
4	Het energietransportnetwerk gereedmaken voor een duurzame toekomst	1, 2	H6
5	Structurele versterking van het ETS	2	H7
6	Kolencentrales en CCS in de energietransitie	2	H8
7	Verduurzaming van de mobiliteits- en transportsector	4	H9
8	Benutten van werkgelegenheidskansen	Overkoepelend	H10
9	Top 10-positie mondiale CleanTech-ranking	3	H11
10	Financiering van duurzame investeringen	Verkenning financiering	H12

De inhoudelijke basis voor deze pijlers is gelegd door de deelnemers aan de vier tafels:

1. Gebouwde omgeving (voorzitter: Lodewijk de Waal)
2. Industrie, grootschalige energieproductie en ETS (voorzitter: Ab van der Touw)
3. Commercialisatie, innovatie en schone energietechnologieën (voorzitters: Michiel Boersma en Manon Janssen)
4. Mobiliteit en transport (voorzitter: Paul de Krom)

Daarnaast heeft een groep onder leiding van Jan Kees de Jager de financieringsmogelijkheden verkend met de daarvoor relevante partijen.

De tabel geeft aan welke pijler een bepaalde tafel heeft bijgedragen.